

به نام خدا

سند راهبردی ماهیان استخرهای و کیلکا ماهیان دریای خزر

مؤلف:

دکتر فرهاد کریمیان

با همکاری:

شهرام قاسمی، فرخ پرافکنده حقیقی، سیدامین اله تقوی مطلق، غلامرضا دریابرد، مصطفی شریف روحانی، داریوش کریمی، سیدابراهیم صفوی، کامبیز خدمتی، سیدعباس طالبزاده، حسن جلیلی، انوشه کوچکیان، یزدان مرادی، احمد غرقی، حسن فضلی، تورج ولی نسب، حسن صالحی، رضا پورغلام، محمود رامین، علی اصغر جانباز، شهرام عبدالملکی، داود غنی نژاد، محمد لاریجانی، غلامعلی بندانی، حمیدرضا علیزاده ثابت، رضا نهرور، فرامرز باقرزاده، حسین طالشیان

عنوان و نام پدیدآور	سند راهبردی ماهیان استخوانی و کپلکا ماهیان دریای خزر / مولف فرهاد کیمرام ... [و دیگران].
مشخصات نشر	تهران : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۳۹ ص. : مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۵۱-۰۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	مولف فرهاد کیمرام، شهرام قاسمی، فرخ پرافکننده، سیدامین اله تقوی مطلق، مصطفی شریف روحانی، غلامرضا دریانبرد، داریوش گویمی...
یادداشت	کتابنامه: ص. ۲۲۹-۲۳۹.
موضوع	ماهی‌ها--دریای خزر -- ارزیابی ذخایر
موضوع	Fish stock assessment--Caspian Sea
موضوع	ماهی‌ها--دریای خزر
موضوع	Fishes --Caspian Sea
موضوع	کپلکا
موضوع	Clupeonella
شناسه افزوده	کیمرام، فرهاد ، ۱۳۸۰ -
شناسه افزوده	موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ : ۹۱۰.۹۱۰۱ : QL۷۰۰
رده بندی دیویی	۵۹۷/۰۹۵۵۲۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۲۲۱۹۷

نام کتاب : سند راهبردی ماهیان استخوانی و کپلکا ماهیان دریای خزر

مؤلفین : دکتر فرهاد کیمرام

با همکاری: شهرام قاسمی، فرخ پرافکننده حقیقی، سیدامین اله تقوی مطلق، مصطفی شریف روحانی، غلامرضا دریانبرد، داریوش کریمی، سیدابراهیم صفوی، کامبیز خدمتی، سیدعباس سبزه‌زاده، حسن جلیلی، انوشه کوچکیان، یزدان مرادی، احمد غرق، حسن فضلی، تورج ولی نسب، حسن صالحی، رضا میرعماد، محمود رامین، علی اصغر جانباز، شهرام عبدالملکی، داود غنی نژاد، محمد لاریجانی، غلامعلی بندانی، حمیدرضا علیرضا، رضا نهرور، فرامرز باقرزاده، حسین طالبیان

ویراستار ادبی : گل اندم آل علی

شمارگان : ۶۰۰

چاپ اول : سال ۱۳۹۵

ناشر : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

ناظر چاپ : مدیریت اطلاعات و ارتباطات علمی

(نشانی : اتوبان تهران کرج - خروجی یکان شهر - خیابان سرو آزاد - خیابان هشتم غربی بلوار باغ گیاه شناسی ملی

ایران - موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور - تلفن ۴۴۷۸۷۹۵۴ - www.ifro.ir)

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۵۱-۰۴-۴ (ISBN : 978-600-8451-04-4)

قیمت : ۲۲۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور محفوظ است.

پیشگفتار مولفین

تدوین برنامه راهبردی (استراتژیک) ماهیان استخوانی و کیلکا به منظور دستیابی به چشم‌اندازهای توسعه کشور در افق ۱۴۰۰ و همگام با برنامه های پنج ساله توسعه کشور (چهارم و پنجم) در حالی صورت گرفت که نکات مبهم و پیچیده بسیاری فرا روی توسعه یا بهره‌برداری پایدار ماهیان استخوانی و کیلکا قرار داشت.

برنامه دستور کاری است برای اقدامات آتی، همه برنامه ها به دنبال دستیابی به هدف یا اهدافی معین می‌باشد. در واقع، تفاوت اساسی بین برنامه و پیش‌بینی نیز کوشش در به تصویر کشیدن مطلوب اهداف و موجبات فراهم آوردن آن می‌باشد.

به منظور تعیین اهداف کیفی و کمی می‌بایست تصویری از وضع موجود در ذهن مدیران و برنامه‌ریزان شکل گرفته باشد. تعیین هدف در هر عرصه‌ای به طور ضمنی بر آن معنی است که شکافی بین وضع موجود و مطلوب وجود دارد که با تهیه اسباب و لوازم مناسب باید پر شود. آینده مطلوب بی‌تردید با توجه به بدنه‌ی برنامه‌ریزی ترسیم می‌شود. اما در هر حال باید تا اندازه‌ای مبتنی بر آینده محتمل باشد. در واقع، آینده مطلوب بخش از طریق ارزیابی نقاط قوت و ضعف درونی بخش و فرصت‌ها و تهدیدهای بیرونی قابل تعیین است.

بدیهی است هدف‌گذاری در سطح بخش باید به‌درجه به شاخص‌هایی صورت گیرد که عملکرد بخش به کمک آنها اندازه‌گیری می‌شود. این شاخص‌ها را می‌توان به صورت تأمین پروتئین مورد نیاز کشور، ارزآوری، ایجاد درآمد و اشتغال بیان کرد. اما همواره همه اهداف با یکدیگر سازگار نیستند. لذا، رعایت هماهنگی میان اهداف و ضرورت نیاز اولویت‌بندی اهداف متعارض ضرورت می‌یابد.

این نکته نیز ناگفته روشن است که در اصل برنامه در یک اقتصاد مختلط به معنای دخالت در کارکرد بازار است. اما این دخالت آگاهانه می‌تواند به صورت مختلط صورت گیرد:

اول: اعمال تصدی کامل بخش توسط دولت

دوم: مدیریت بخش به معنای نظارت و هدایت آن

سوم: آمیزه‌ای از دو شق فوق

هرچند انتخاب یکی از راهکارهای فوق به معنای اتخاذ استراتژی شیلات در مورد چگونگی تحقق اهداف برنامه است، بواسطه کنش متقابل اهداف و استراتژی‌ها، بایستی در این زمینه به تصمیم روشنی رسید.

اگر ماموریت شیلات در سالهای آتی بدقت تعریف شده و وظایف قانونی آن مشخص شود، به تعیین اهداف استراتژی‌ها و سیاست‌ها کمک مؤثری خواهد کرد. گفتنی است که دشوارترین وضعیت زمانی پیش می‌آید که چارچوب‌های قانونی و تشکیلاتی موجود با رسالت مورد انتظار از دید برنامه‌ریزی و تعارض آشکار قرار گیرد. در این صورت تصمیمات مربوط به تغییر چارچوب‌های قانونی و سازمانی خارج از حیطه وظایف و اختیارات مدیریت سازمان قرار می‌گیرد. در اینجا ذکر این نکته ضروری است که برای سازمان وظایف نظارتی و هدایتی در نظر گرفته شده است.

نکته دیگر در مورد تعیین اهداف کیفی و کمّی مربوط به مبانی نظری تحلیل و برنامه‌ریزی بخش است. بسیاری از اختلاف نظرها در مورد بایگای مطالب شیلات در اقتصاد ملی، اهداف و سیاست‌های بخش از تفاوت در مبانی نظری تحلیل بخش و فروضات ضمنی بکار رفته در مباحث مربوط، سرچشمه می‌گیرد.

در این راستا، مسئولیت تدوین برنامه راهبردی ماهیان استخوانی و کتک به اینجانب محول گردید. بدین منظور کمیته‌های تخصصی شامل کمیته بیولوژی و ارزیابی منابع، تغذیه، اکولوژی، زیست‌فناوری و فرآوری آبزیان، تکنولوژی صید، بررسی اجتماعی - اقتصادی، بازسازی و مدیریت بهره‌برداری آبزیان و بهداشت و بیماریهای آبزیان شکل گرفت.

در تدوین این مجموعه از تجربیات کلیه اساتید، محققین، تعاونیهای صیادی، مدیران و کارشناسان ذیربط استفاده شد. شایان ذکر است که سند نهایی اصلاح شده در دو نوبت به سازمان شیلات ایران ارسال و نظریات مربوطه لحاظ گردید. تدوین این سند به مدت بیش از دو سال و نیم به درازا کشید که در طول این مدت زحمات و تلاش‌های همکاران بخش ستاد،

مدیران و همکاران پژوهشکده اکولوژی دریای خزر، پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی، مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی (تنکابن) و مرکز تحقیقات ذخایر آبزیان آبهای داخلی در تکمیل این مجموعه بسیار اثربخش بوده است.

لازم می دانیم از ریاست محترم وقت (آقای دکتر عباسعلی مطلبی)، معاون محترم پژوهشی وقت (آقای دکتر شریف روحانی)، اعضاء محترم شورای پژوهشی مؤسسه، رؤسای محترم ادارات کل شیلات، مراکز تکثیر و بازسازی ذخایر و تمامی مدیران، کارشناسان و اساتید دانشگاهها که همواره مشوق و ارائه دهنده نظریات تکمیلی بوده اند، قدرنمایی نمایم. در تدوین و تکمیل این برنامه راهبردی از همکاری های ریاست، معاونین، مدیران و همکاران شیلاتی بخصوص آقایان دکتر نظامی، دکتر سرپناه، مهندس قاسمی و مهندس مجاهدی کمال تشکر می نمایم.

در خاتمه امیدوارم کمبودها در حین اجرایی شدن برنامه های پیشنهادی در بخش های اجرا و تحقیقات، برطرف و شاهد شکوفایی و نتایج صید ماهیان استخوانی و کیلکا باشیم که بدون در نظر گرفتن معیارها و شاخص های مدیریت و بهره برداری مسئولانه امکان پذیر نمی باشد.

دکتر فرهاد کیمرام

عضو هیئت علمی و مدیر مرکز تحقیقات علوم شیلاتی کشور

فهرست مندرجات

پیشگفتار مولفین

۱	چکیده
۳	مقدمه
۵	فصل ۱: بررسی و معرفی وضعیت موجود ماهیان استخوانی و کیلکا ماهیان
۵	۱-۱- اهداف توسعه سازمان شیلات و مؤسسه تحقیقات شیلات ایران در برنامه چهارم
۵	۱-۱-۱- اهداف کیفی
۶	۱-۱-۲- اهداف کمی
۷	۱-۲- ماهیان استخوانی حوزه جنوبی
۷	۱-۲-۱- اهداف توسعه بخش شیلات (میان استانی)
۸	۱-۲-۲- توسعه صید ماهیان استخوانی دریای خزر
۹	۱-۲-۳- اهداف کمی صید در استانهای شمالی
۱۱	۱-۲-۴- صادرات انواع آبریان براساس اهداف برنامه
۱۱	۱-۲-۵- بررسی فاصله وضع موجود با اهداف توسعه
۱۹	۱-۲-۶- میزان و عملکرد صید ماهیان استخوانی
۲۲	۱-۲-۷- تولید و رهاسازی ماهیان استخوانی
۲۶	۱-۲-۸- تاریخچه تکثیر و بازسازی ذخایر در ایران
۲۹	۱-۲-۹- مراکز تکثیر و بازسازی ذخایر ماهیان استخوانی
۴۱	۱-۲-۱۰- رهاسازی ماهیان استخوانی
۴۹	۱-۲-۱۱- عملکرد تولید بچه ماهیان استخوانی به تفکیک گونه
۵۵	۱-۳- کیلکا ماهیان

۵۵	۱-۳-۱- اهداف توسعه بخش شیلات (کیلکاماهیان)
۵۶	۱-۳-۲- توسعه صید ماهیان کیلکای دریای خزر
۵۸	۱-۳-۳- اهداف کمی صید در استان های شمالی
۶۰	۱-۳-۴- بررسی وضعیت موجود با اهداف توسعه
۶۲	۱-۴- حفاظت منابع
۶۲	۱-۴-۱- تعداد پاسگاهها و پایگاهها حفاظت منابع شیلات ایران
۶۳	۱-۴-۲- تعداد نیروی انسانی
۶۴	۱-۴-۳- امکانات و تجهیزات
۶۴	۱-۴-۴- جایگاه حقوقی و قانونی حفاظت منابع آبزیان
۶۷	۱-۵- همکاریهای منطقه ای (کمیسیون منابع زنده دریای خزر)
۶۷	۱-۵-۱- کمیسیون منابع زنده دریای خزر
۶۹	۱-۵-۲- برنامه محیط زیست دریای خزر (MFP)
۷۰	فصل ۲: بررسی و تحلیل مسائل و محدودیت ها
۷۰	۲-۱- ماهیان استخوانی
۷۰	۲-۱-۱- ضعف مدیریت
۸۰	۲-۱-۲- چالشهای علمی و فنی
۸۱	۲-۱-۳- نوسان تولید بچه ماهیان استخوانی
۸۳	۲-۱-۴- ضعف تعامل نهادهای ذیربط در مدیریت ذخایر
۸۵	۲-۱-۵- عدم رعایت تنوع گونه ای در باز سازی ذخایر
۸۹	۲-۱-۶- برهم خوردن تعادل بیولوژیک دریا
۹۱	۲-۱-۷- مشکلات و موانع زیست محیطی

۹۲.....	۲-۱-۸- چالشهای علمی و فنی در زمینه تنوع ژنتیکی
۹۴.....	۲-۲- کیلکاماهیان
۹۴.....	۲-۲-۱- ضعف مدیریت
۹۶.....	۲-۲-۲- ناکافی بودن تحقیقات
۹۸.....	۲-۲-۳- ناکافی بودن همکاری های منطقه ای
۹۹.....	۲-۲-۴- فقدان برنامه لازم و محدودیت ها
۱۰۰.....	۲-۲-۵- اثرات سوء آلودگی
۱۰۱.....	۲-۲-۶- ورود شانه دار <i>Mnemio sis dent</i> به دریای خزر
۱۰۳.....	۲-۲-۷- درخت مسائل و محدوده ها
۱۱۵.....	فصل ۳: مروری بر مطالعات انجام شده
۱۱۵.....	۳-۱- ماهیان استخوانی
۱۱۵.....	۳-۱-۱- ارزیابی ذخایر
۱۲۶.....	۳-۱-۲- بیولوژی ماهیان استخوانی
۱۳۳.....	۳-۱-۳- حفاظت از منابع آبریان
۱۳۵.....	۳-۱-۴- مدیریت صید و بهره برداری
۱۳۸.....	۳-۱-۵- بازسازی ذخایر
۱۴۳.....	۳-۱-۶- تکنولوژی صید
۱۴۶.....	۳-۲- کیلکاماهیان
۱۴۷.....	۳-۲-۱- بررسی نتایج مطالعات انجام شده
۱۵۰.....	۳-۲-۲- پروژه های در دست اجرا
۱۵۰.....	۳-۲-۳- نقاط قوت

۳-۲-۴- نقاط ضعف ۱۵۱

۳-۲-۵- جمع بندی ۱۵۲

۳-۲-۶- اثر بخشی ۱۵۳

۳-۳- اکولوژی دریای خزر ۱۵۴

۳-۳-۱- هیدرولوژی، هیدروبیولوژی و آلودگیهای دریای خزر ۱۵۵

۳-۳-۲- شان دار *Mnemiopsis leidyi* در حوزه جنوبی دریای خزر ۱۵۹

۳-۳-۳- ردخانه های حوزه جنوبی دریای خزر ۱۶۵

۳-۳-۴- خلیج ارس، تالش، کره های آبی دریای خزر ۱۷۰

۳-۴- بیوتکنولوژی ۱۷۴

۳-۴-۱- بررسی نتایج مطالعات انجام شده ۱۷۸

۳-۴-۲- نقاط قوت ۱۸۰

۳-۴-۳- نقاط ضعف ۱۸۰

۳-۵- فرآوری ۱۸۲

۳-۵-۱- صید، عمل آوری و فرآوری کیلکا ماهیان دریای خزر ۱۸۲

۳-۵-۲- بررسی نتایج مطالعات انجام شده ۱۸۴

۳-۶- تعیین و اولویت بندی اهداف تحقیق ۱۸۵

۳-۶-۱- درخت اهداف ۱۹۰

فصل ۴: شناسایی و اولویت بندی طرح های معوری و تدوین برنامه اجرایی ۱۹۸

۴-۱- برنامه تحقیقات راهبردی ۱۹۸

۴-۱-۱- ماهیان استخوانی ۱۹۸

۴-۱-۲- کیلکاماهیان ۲۱۲

۲۱۷.....	۴-۲- برنامه اجرایی راهبردی
۲۱۷.....	۴-۲-۱- ماهیان استخوانی
۲۱۸.....	۴-۲-۲- کیلکاماهیان
۲۱۹.....	فصل ۵: جمع بندی
۲۲۰.....	۵-۱- ماهیان استخوانی
۲۲۰.....	۵-۱-۱- مدیریت و بهره برداری پایدار از ذخایر ماهیان استخوانی
۲۲۰.....	۵-۱-۲- بازسازی و احیاء ذخایر ماهیان استخوانی
۲۲۰.....	۵-۲- کیلکاماهیان
۲۲۰.....	۵-۲-۱- مدیریت و بهره برداری پایدار از ذخایر کیلکاماهیان
۲۲۱.....	۵-۳- جمع بندی طرح ها و پروژه ها از تحقیقی
۲۲۱.....	۵-۳-۱- ماهیان استخوانی
۲۲۴.....	۵-۳-۲- کیلکاماهیان
۲۲۹.....	منابع

چکیده

طی چهار برنامه توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور، ذخایر ماهیان استخوانی دریای خزر از بهره‌برداری پایدار و مطلوبی برخوردار بوده و میزان صید آنها از حدود ۱۴۵۰۰ تن در سال ۱۳۷۶ به بالاتر از ۲۳۰۰۰ تن در سال ۱۳۸۶ رسیده است، ولی ذخایر کیلکا ماهیان پس از یک توسعه تا سال ۱۳۷۸ به حداکثر میزان صید به مقدار ۹۵۰۰۰ تن رسید، ولی پس از هجوم شانه‌دار مهاجم *Mnemiopsis zidyi* به دریای خزر و افزایش تراکم آن، میزان صید تا حدود ۱۵ هزار تن در سال کاهش یافت.

به منظور بهره‌برداری پایدار از ذخایر ماهیان استخوانی و کیلکا دریای خزر، تهیه و تدوین برنامه راهبردی محصول این ماهیان در دستور کار مؤسسه تحقیقات شیلات ایران قرار گرفت. در این راستا پژوهشکده اکولوژی دریای خزر، پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی، مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور، مرکز تحقیقات ذخایر آبزیان آبهای داخلی در کنار مدیران، اساتید، کارشناسان، صاحب نظران شیلات، نمایندگان بخش اجراء و اتحادیه تعاونیهای صیادی و ... مشارکت و همکاری داشتند.

این برنامه در ۵ فصل شامل بررسی وضعیت موجود، بررسی و تحلیل مسائل و محدودیتها، مروری بر مطالعات انجام شده، تعیین و اولویت‌بندی اهداف تحقیق و شناسایی و اولویت‌بندی طرحهای محوری و تدوین برنامه اجرایی تنظیم و در نهایت در قالب ۸ برنامه تحقیقاتی و ۶ برنامه اجرایی برای ماهیان استخوانی و ۵ برنامه تحقیقاتی و ۴ برنامه اجرایی برای کیلکا ماهیان ارائه شد. برنامه راهبردی محصولی ماهیان استخوانی در قالب دو طرح محوری مدیریت و بهره‌برداری پایدار از ذخایر و طرح بازسازی و احیاء ذخایر ماهیان استخوانی و برنامه کیلکا ماهیان در قالب طرح محوری مدیریت و بهره‌برداری پایدار از ذخایر این ماهیان تنظیم گردید.

در طرح محوری مدیریت و بهره‌برداری پایدار از ذخایر ماهیان استخوانی ۴ برنامه، ۶ طرح جامع و ۲۷ پروژه تحقیقاتی و در طرح بازسازی و احیاء ذخایر ماهیان استخوانی ۴ برنامه، ۱۵

طرح جامع و ۶۱ پروژه تحقیقاتی و در طرح محوری مدیریت و بهره‌برداری پایدار از ذخایر کیلکا ماهیان ۵ برنامه، ۶ طرح جامع و ۳۰ پروژه تحقیقاتی از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی و پیشنهاد گردید و در بخش اجراء نیز جمعاً ۱۰ برنامه شامل ۶ برنامه مرتبط با ماهیان استخوانی و ۴ برنامه مرتبط با کیلکا ماهیان ارائه شد.

کل اعتبار پیش‌هادی طرحها و پروژه‌های تحقیقاتی برای ماهیان استخوانی جمعاً بالغ بر ۱۹۵۱۲۰ ملیون ریال و برای کیلکاماهیان ۴۶۸۰۰ ملیون ریال برآورد شد که جمعاً به منظور انجام پروژه‌های تحقیقاتی ۲۴۱۹۰۰ ملیون ریال بودجه و اعتبار تا سال ۱۴۰۴ جمع‌بندی و ارائه گردید.

مقدمه

بدیهی است که بهره‌برداری اصولی و پایدار از محیط‌های طبیعی همانند دریای خزر نیازمند شناخت کافی و جامع از منابع زنده و محیط زیست آنهاست. اگرچه اهمیت دریای خزر به لحاظ وجود ماهیان خاویاری می‌باشد، ولی منابع مربوط به ماهیان استخوانی و کیلکا ماهیان نیز برای کشورهای ساحلی دریای خزر دارای اهمیت زیادی می‌باشند. از ماهیان استخوانی، حدود ۱۲۲ گونه و زیرگونه در دریای خزر و حوزه آبریز آن زیست می‌کنند، ولی عمده صید ماهیان را در ایران، ماهی سفید و کفال طلایی تشکیل می‌دهند. معمولاً سهم ماهی سفید در ترکیب صید ماهیان استخوانی نزدیک به ۶۰ درصد است و بعد از آن کفال طلایی در رتبه بعدی قرار می‌گیرد و عمده درآمد صیادان را این دو ماهی تشکیل می‌دهند. در سواحل ایرانی دریای خزر، صید ماهیان استخوانی در سطح حدود ۱۲ هزار نفر صیاد در قالب حدود ۱۳۱ شرکت تعاونی صیادی پره صورت می‌گیرد. ایران سهم ماهیان استخوانی در سواحل ایرانی دریای خزر طی دهه‌های اخیر شاهد تغییرات و نوسانات زیادی بوده است. صید انبوه این ماهیان توسط شرکت مختلط ایران و شوروی طی دهه‌های اول و دوم سده حاضر باعث کاهش شدید ذخایر آنها شده و حتی برخی از گونه‌ها تا آستانه انراض بیش رفتند. شدت کاهش صید ماهیان استخوانی بحدی بود که میزان صید کل ماهیان استخوانی از ۹۵۶۵ تن در سال ۱۳۱۰ به تنها ۴۳۷ تن در سال ۱۳۴۰ رسید و بدنبال آن اهمیت اقتصادی گونه‌های نظیر ماهی سیم و ماهی سوف کم‌رنگ تر شد. از آنجایی که بیشتر ماهیان استخوانی دریای خزر رودخانه کوچ هستند، کاهش سطح آب دریا طی دهه‌های ۵۰-۳۰ و افزایش برداشت آب رودخانه‌ها برای مصارف کشاورزی موجب شد که میزان تکثیر و تولید نسل جدید آنها نیز دچار مشکل شود و کاهش شدید ذخایر و صید ماهیان را بدنبال داشت. تالاب انزلی که در گذشته از مناطق مهم تخم‌ریزی و پرورش دوران نوزادی اکثر گونه‌های ماهیان استخوانی در دریای خزر بود، در شرایط حاضر به هیچ وجه جایگاه و کارایی سابق را ندارد. با توسعه شرایط نامناسب رودخانه‌ها و

کاهش تکثیر طبیعی ماهیان استخوانی، شیلات ایران به بازسازی ذخایر آنها از طریق تکثیر مصنوعی و رهاسازی بیش از ۲۰۰ میلیون عدد از انواع بچه ماهیان استخوانی شامل ماهی سفید، سوف، سیم، آزاد، کلمه و کپور اقدام نمود. اگر ماهی سفید مورد حمایت شیلاتی قرار نمی‌گرفت، سرنوشتی بهتر از ماهیانی مانند سیم، آزاد و ... نداشت و در حقیقت رهاکرد انبوه بچه ماهیان منجر به تب شدن آنها تا حدود زیادی بهبود یابد.

صید کیلکا ما یان در دریای خزر توسط شوروی سابق از سال ۱۹۳۰ (۱۳۰۹ هجری شمسی) آغاز شد، ولی در ایران از سال ۱۳۵۰ با فعالیت شش فروند شناور صیادی در بندرانزلی این فعالیت شروع شد. صید این ماهیان در ایران بعد از انقلاب اسلامی، با جهشی قابل توجه به میزان ۹۵ هزار تن در سال ۱۳۸۱ رسید، ولی متأسفانه پس از آن کاهش شدیدی در مقدار صید مشاهده شد. علت اصلی کاهش صید ماهیان را ورود شانه‌دار مهاجم *Mnemiopsis leidyi* می‌دانند که با اختلال در زنجیره غذایی منجر به تب شدن ماهیان و کاهش شدیدی در تولید مثل آنها گردید. این روند کاهشی صید، باعث شده است که صید این ماهیان به ۲۰-۱۵ هزار تن در سال برسد.